

FÖRSVARsutskottets utlåtande 3/2006 rd

Utredning från ministeriet: Utveckling av Försvarsmaktens Materielverks uppgifter och organisation

Till försvarsministeriet

INLEDNING

Remiss

Försvarsförvaltningen har den 21 mars 2006 lämnat en utredning till utskottet om organisationsreformen vid Försvarsmaktens Materielverk. Utredningen hänför sig till försvarsutskottets utlåtande FsUU 5/2005 rd i ärendet MINU 1/2005 rd (Utredning från ministeriet: Genomförandet av statsrådets säkerhets- och försvarspolitiska redogörelse).

Sakkunniga

Utskottet har hört

- specialmedarbetare Hannu Vuorinen, försvarsministeriet
- brigadgeneral Raimo Jyväsjärvi och direktör för Materielverket, generalmajor Paavo Kiljunen, Huvudstaben
- överstelöjtnant Timo Laine, Pionjärmaterieldepån i Keuru
- tekniker, direktörens ställföreträdare Ismo Juvonen, S:t Michels verkstad för klädvård
- major, förvaltningschef Kari Raatikainen, intendenturmaterieldepån

- stadsdirektör Timo Louna, Keuru stad
- fullmäktigeordförande Ari Lamminmäki, Parkano stad
- verkställande direktör Touko Rauma, Kehitys-Parkki Oy
- avtalsfunktionär Jorma Viiala, Förbundet för den offentliga sektorn och välfärdsområdena JHL rf
- organisationssekreterare Pekka Alhovaara, Försvarsgillenas förbund rf
- huvudförtroendeman Mikko Äikäs, Befälsförbundet rf
- ordförande Petteri Leino, Sotilasammattiliitto ry
- ordförande Harri Westerlund, Officersförbundet rf
- regional huvudförtroendeman, Befälsförbundet rf Jari Sirviö och regional huvudförtroendeman, JHL rf Timo Lammi, försvarsmaktens Materielverk.

Dessutom har skriftligt utlåtande lämnats av

- Haapajärvi stad
- Etseri stad.

FÖRSVARSMINISTERIETS UTREDNING

I säkerhets- och försvarspolitiska redogörelsen från 2004 sägs det att försvarsmaktens krigstida styrka ska skäras ner 2008 så att den omfattar

350 000 personer. Den fredstida organisationen anpassas till nedskärningen. Enligt redogörelsen bör försvaret skära ner sin personal med

1 200 personer. I siffran ingår 520 årsverken som försvarsministeriet i ett instruktionsbrev omdisponerat till försvarsmaktens Materielverk.

I redogörelsen sägs följande om utvecklingen av Materielverket: "Försvarsmaktens Materielverk har huvudansvaret för underhållet och upplagringen av arméns krigsmateriel. Rationaliseringen av verket fortsätts. Verksamheten vid

Materielverket anpassas till truppernas antal och underhållsbehov under kristid. Genom att sammanslå depåer och inrättningar skapas starka systemdepåer. Områden och fastigheter som inte längre behövs tas ur bruk. En del av funktionerna produceras i fortsättningen via partnerskapsverksamheten."

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Materielverkets organisation

Försvarsutskottet lämnade sitt betänkande om den säkerhets- och försvarspolitiska redogörelsen i december 2004 (FsUB 1/2004 rd—SRR 6/2004 rd). I betänkandet anser utskottet att försvarsmaktens operativa behov bör vara den främsta utgångspunkten för rationaliseringarna. Andra faktorer att beakta i en samlad bedömning är vilka effekterna blir för samhället, regionerna och totalförsvaret. De här faktorerna är viktiga också när det gäller att utvärdera omorganiseringen av Materielverket.

Enligt utredning kommer Materielverket att lyda under arméns kommandör från och med den 1 januari 2008. Verket ska fortfarande ha som uppgift att förvärva, lagra och underhålla all materiel för armén och gemensamt för alla försvarsgrenar. Ansvaret omfattar materielens hela livscykel, allt från att den upphandlas tills den tas ur bruk. En ny uppgift är att planera och genomföra underhåll åt armén både i fredstid och krigstid. Underhållssystemet tillhandahåller också allmän service för andra försvarsgrenar.

För arméns underhållssystem inrättas fyra underhållsregementen och de behövliga riksomfattande inrättningarna (för elektronik, explosiva varor och provskjutning). De lyder under direktören för Materielverket. Försvarsministeriet har redan beslutat placera staberna för underhållsregementena i Helsingfors, Tavastehus, Kouvola och Uleåborg.

Vid utfrågningen av sakkunniga framgick det att underhållsregementet regionalt sett införlivar de olika delområdena inom underhållet och tjänsteproducenterna i näringslivet med arméns underhållssystem och vidare med försvarsmaktens logistik. Underhållet bör vara organiserat så att det frigör resurser för försvarets viktigaste uppgifter. Systemet bör vara funktionsdugligt i alla beredskapslägen. Omorganiseringen av Materielverket siktar på bättre förvaltning och starka enheter. Trots att organisationen ses över och de självständiga depåerna omorganiseras under underhållsregementen och verk blir försvarsmaktens regionala aspekt tillgodosedd genom förslaget. Utskottet anser detta vara mycket viktigt.

Staben för inrättningen för explosiva varor

Inrättningen för explosiva varor svarar för försvarsmaktens sprängämnesproduktion, genomför systemet för underhåll av sprängämnen, tar sprängämnen ur bruk samt underhåller avspärrnings- och röjningsmateriel enligt sitt ansvar för systemunderhåll. Inrättningen ska fr.o.m. den 1 januari 2008 ha hand om förvaltningen för vapendepåerna i Etseri och Haapajärvi samt för pionjärmaterieldepåerna i Keuru och Parkano.

Enligt utredning har huvudstaben utrett flera alternativa förläggningsorter. I utredningen behandlas följande orter:

- Haapajärvi
- Keuru
- Parkano
- Etseri

Utskottet har hört företrädare för alla de här orterna. Av deras utlåtanden framgår att alla fyra orterna är operativt och logistiskt sett möjliga som förläggningsorter. Även region- och näringspolitiska skäl talar för dem alla. Dessutom har de gemensamt att försvarsmaktens verksamhet har långa anor på orterna.

Målsättning i fråga om Materielverkets personal

Enligt utredning inkom försvarsministeriet med ett instruktionsbrev till huvudstaben den 23 maj 2005 om utvecklingen av Materielverket. Där sägs följande: "Genom rationaliseringarna bör målet att spara in totalt ca 270 årsverken (70 i lagren och 200 på depåerna) nås senast den 1 januari 2008. Målet att spara in ca 250 årsverken (100 vid staben för Materielverket och 150 på depåerna) bör vara nått senast den 1 januari 2010. Sammanlagt ska totalt 520 årsverken vara inbesparade den 1 januari 2010. Målet är att genom en rationalisering av Materielverkets lagerfunktioner spara in 8—10 miljoner euro i personal- och fastighetskostnader årligen 2008—2009 och ca 16—18 miljoner euro årligen från och med 2010." (Fritt översatt)

Materielverket hade 2 444 anställda den 1 januari 2004. Nedskärningen med 520 personer gäller särskilt den civila personalen inom försvaret. Nedskärningen får följande regionala och lokala konsekvenser:

- Birkaland (Tammerfors, Nokia, Parkano, Juupajoki) -170 uppgifter
- Egentliga Tavastland (Tavastehus, Hattula, Riihimäki) -100 uppgifter
- Mellersta Finland (Laukas, Toivakka, Keuru) -120 uppgifter
- Södra och Mellersta Österbotten (Ilmajoki, Seinäjoki, Vasa, Karleby) -20 uppgifter
- Norra Österbotten (Haapajärvi) -20 uppgifter
- Satakunta (Kankaanpää, Säskylä) -10 uppgifter
- Södra Savolax (S:t Michel, Nyslott) -10 uppgifter

— Norra Savolax (Kuopio, Pielavesi) -50 uppgifter

— Lappland (Tervola, Sodankylä) -20 uppgifter

Förteckningen visar avgången jämfört med situationen den 1 januari 2004. Men Materielverket kommer att inrätta nya uppgifter och personalen kommer därför att omfatta ca 2 350 personer 2010. Personalen skärs alltså slutligen ned med mindre än 100 personer. Enligt utredning kommer verksamheten att fortsätta i någon form vid alla nuvarande verksamhetsställen. För närvarande finns det åtminstone inga planer på att lägga ned några verksamhetsställen. Dessutom kommer andra omorganiseringar inom försvaret att leda till att vissa orter får mer personal.

Personalen i den nya organisationen

Den naturliga personalavgången vid Materielverket beräknas vara ungefär 500 personer fram till 2010. Siffran motsvarar alltså den planerade nedskärningen på ett ungefär. Men det betyder oftast inte att avgångarna matchar de uppgifter som ska dras in. Det är vissa utvecklingsprojekt som gör att en del uppgifter kan dras in. Projektet gäller att centralisera löne- och ekonomiförvaltningen, omorganisera informationsförvaltningen och lägga ned gamla vapensystem. Alla kan inte erbjudas några liknande uppgifter åtminstone på samma ort. Personalen i tjänsteförhållande vid försvarsmakten är förflyttningskyldig inom organisationen. Men det har visat sig att en del av personalen bl.a. av familjerskäl inte kan flytta till andra orter.

Sakkunniga har uppgett att Materielverket omorganiseras enligt huvudprincipen att antalet anställda med förvaltningsuppgifter minskar. Personalnedskärningarna bygger främst på den naturliga avgången. Uppsägningar undviks. Men enligt utredning kommer rationaliseringen att leda till att 80—90 anställda sägs upp. Antalet minskas om möjligt genom en större naturlig avgång än beräknat och med hjälp av pensioneringar. De nya uppgifterna ledigförklaras. De som riskerar att bli uppsagda har förtur när uppgifterna tillsätts. Om det inte finns någon lämplig upp-

gift på orten blir personen erbjuden en uppgift någon annanstans i försvarsmaktens organisation, förutsatt att det finns lediga uppgifter. Försvarsmakten är skyldig att återanställa den uppsagda om någon lämplig uppgift blir ledig inom två år. De som slutligen blir uppsagda får bl.a. utbildningsstöd.

Utskottet understryker att försvarsförvaltningen bör respektera principerna för bra arbetsgivare och undvika uppsägningar i samband med organisationsreformen. Utskottet påpekar att fackförbunden har lyft fram personaldimensioneringen i relation till de planerade uppgifterna. Ett exempel är de fyra nya underhållsregementena som planeras få bara en fjärdedel av de civila uppgifter som nu finns i organisationen. Omorganiseringen leder också till att officerarna frångår uppgiften som depåchef. För att minimera osäkerhetsfaktorerna förutsätter utskottet att försvarsmakten för en intensifierad dialog med företrädarna för de olika personalgrupperna så att alla berörda blir helt på det klara med principerna för övergången till den nya organisationen.

I det här sammanhanget vill utskottet också lyfta fram att det pågår många partnerskapsprojekt inom försvarsmakten. Om projekten leder

till partiellt eller fullständigt partnerskap — särskilt projektet "KUJA" (för rikstäckande underhåll) — kommer de att inverka på Materielverkets verksamhet. Sakkunniga har framhållit att Materielverkets nya organisation gör det möjligt att utveckla den egna verksamheten såväl som att övergå till partnerskap i tjänsteproduktionen. Det är i varje fall en utmaning att åstadkomma en operativt, samhälleligt och ur totalförsvarets synvinkel meningsfull organisation för Materielverket, menar utskottet. Ett lyckat slutresultat kräver en öppen dialog mellan de olika aktörerna. Utskottet förutsätter att det får uttala sig innan några beslut fattas om fortsatta åtgärder inom ramen för projektet "KUJA". Slutligen uttrycker utskottet sitt ogillande över att frågan om omorganiseringen av Materielverket för tidigt har kommit ut i offentligheten från försvarsmaktens sida.

Utlåtande

Försvarsutskottet förutsätter

att försvarsministeriet beaktar de här synpunkterna vid omorganiseringen av försvarsmaktens Materielverk.

Helsingfors den 2 maj 2006

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Kauko Juhantalo /cent
vordf. Jaakko Laakso /vänst
medl. Tarja Cronberg /gröna
Reijo Kallio /sd
Bjarne Kallis /kd
Saara Karhu /sd
Jere Lahti /saml

Reijo Laitinen /sd
Kalevi Lamminen /saml
Eero Lankia /cent
Olli Nepponen /saml
Lauri Oinonen /cent
Antti Rantakangas /cent.

Sekreterare var

utskottsråd Heikki Savola.

AVVIKANDE MENING

Principen för bra arbetsgivare förutsätter att ingen depåpersonal sägs upp när Materielverket rationaliseras. Men nu ser det ut som om nästan hundra anställda kommer att bli uppsagda.

Jag anser att utskottet i sitt uttalande borde ha tagit med ett ställningstagande att ingen personal får sägas upp. Försvarsministeriet bör gå till väga på annat sätt för att sysselsätta alla anställda vid Materielverket också i fortsättningen. Om nästan hundra anställda sägs upp får det negativa följder för stämningen vid försvarsmakten som arbetsplats i vidare bemärkelse.

Personalorganisationerna har varit bekymrade över att de inte fullt ut fått vara med ända från början i beredningsfasen och att deras synpunkter heller inte senare har beaktats i tillräcklig grad för att uppsägningar ska kunna undvikas.

Det s.k. KUJA-projektet, som nu bereds, kan leda till nya och mer omfattande uppsägningar på depåerna. Om försvarsmakten helt slopar sin egen underhålls- och serviceverksamhet i armén och övergår till s.k. fullständigt partnerskap genom att lägga ut underhållet på utomstående företag kommer hundratals uppgifter att bli hotade på depåerna i fortsättningen.

Utskottet borde ha uttryckt sin oro för försvarsministeriet att projektet "KUJA" kommer att leda till ytterligare uppsägningar på Materielverkets depåer om s.k. fullständigt partnerskap införs. Just därför bör utgångspunkten i fortsättningen vara att fortsätta med och förbättra försvarsmaktens egen underhålls- och serviceverksamhet.

Helsingfors den 2 maj 2006

Jaakko Laakso /vänst